

Oslo, 16. februar 2025

Statsminister Jonas Gahr Støre
Klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen

FORVENTNINGER TIL NY KLIMAMELDING

Innledning og hovedbudskap

Vi står midt i en klima- og naturkrise. Klimaendringenes dramatiske konsekvenser synes i Norge og verden over, og 2024 var det varmeste året målt noensinne. Det haster å kutte utslipp, og Norge må øke innsatsen både i tempo og omfang. Vi står foran viktige veivalg. Klimatiltakene vi innfører nå, blir avgjørende for om vi når lavutslippssamfunnet i 2050.

Vi har fått mye kunnskap på bordet som bør veilede politikken i riktig retning. Den grundige utredningen fra Klimautvalget 2050 må danne hovedfundamentet for klimapolitikken, som ser ressursforbruk, naturbevaring og kutt i klimagassutslipp i en sammenheng. Miljødirektoratet la i fjor fram forslag til nye klimamål og endringer i klimaloven, som vi i all hovedsak støtter. Miljødirektoratets oppdaterte kunnskapsgrunnlag for klimatiltak fra januar inneholder også mange helt nødvendige tiltak. Vi vil videre understreke at staten har en plikt til å beskytte befolkningen mot skadelige klimaendringer. For lite ambisiøse mål og utsettelse av utslippskutt vil ha store følger for yngre generasjoner, og det vil bryte med Norges folkerettslige forpliktelser, jamfør blant annet dommen i den europeiske menneskerettsdomstolen i saken reist av sveitsiske KlimaSeniorinnen.

Regjeringen skal før påske legge fram en stortingsmelding om klimapolitikken og nye klimamål fram mot 2035 og 2050. Med dette brevet vil vi minne om noen viktige momenter som meldingen må inneholde. Vi har forventninger til Arbeiderparti-regjeringen og stiler brevet til statsministeren og klima- og miljøministeren og håper at Statsministerens kontor viderefremmer budskapet vårt til alle berørte statsråder. For mer detaljer viser vi til tidligere høringsuttalelser fra Naturvernforbundet til [utredningen fra Klimautvalget 2050](#) og til [Miljødirektoratets forslag til nye klimamål og endringer av klimaloven](#).

Ambisiøse klimamål

Klimameldingen skal inneholde oppdaterte klimamål og sørge for en styringseffektiv klimapolitikk. Her trengs det opprydding.

Norsk klimapolitikk har svake krav til nasjonale utslippskutt og har lent seg kraftig på kjøp av utslippskutt i utlandet. Vi anbefaler at dette endres, slik at Norges nye klimamål baseres på tydelige signaler som fremmer raske nasjonale utslippskutt, som står seg i et 2050-perspektiv. Vi støtter, sammen med mange andre organisasjoner, Miljødirektoratet forslag om minst 80 prosents utslippskutt og et delmål om at minst 60 prosents kutt innenfor nasjonale grenser, sett i forhold til 1990-nivå.

Videre er vi enige om at Norge må ha et separat mål for skog- og arealbrukssektoren. I tillegg mener vi at følgende er nødvendig elementer i klimamålene:

- Fleksibilitet i utslipp gjennom EUs kvotesystem (EU ETS) må begrenses til sektorer som ikke skal være en del av lavutslippssamfunnet, men fases ut fram mot 2050. I hovedsak gjelder dette petroleumssektoren. Kjøp og benyttelse av kvoter utenfor EU ETS skal ikke telles inn i oppnåelsen av utslippsmål.
- Myndighetene må utarbeide et utslippsbudsjett fram til 2050 som indikerer hvor mye vi maksimalt kan tillate oss å slippe ut helt fram mot 2050, for å unngå utsettelse av tiltak.
- Klimamålene må inkludere forpliktelser som bevarer og styrker naturens evne til å binde karbon.

Norges historiske utslipp er høye, og vi kan ikke kompensere for dette kun med nasjonale kutt. For å ivareta prinsippet om felles, men differensiert ansvar bør Norge ta et større ansvar for å redusere utslipp vi påvirker. Storbritannia, som et eksempel, refererer til forpliktelser under Parisavtalen i sine klimamål ved å gi løfte om «*transition away from fossil fuels to achieve net zero by 2050*» og ønsker å stoppe utdelingen av letelisenser til petroleumssektoren. Dette bør være et minimum for Norge, som har et enormt ansvar som oljenasjon, og det vil være en naturlig oppfølging av Stortingets vedtak i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 om en omstillingskommisjon.

I høringsuttalelsen vår til Miljødirektoratets forslag til nye klimamål og endringer i klimaloven peker vi på ytterligere momenter som bør inngå i Norges nye utslippsmål, blant annet egne mål for utslippsreduksjoner fra drivstoff brukt i internasjonal luftfart og sjøfart og fra norske forbruksbaserte utslipp som oppstår i utlandet, minimumsnivå på klimafinansiering i utviklingsland samt avkarbonisering av Statens pensjonsfond utlands portefølje og annet norsk statlig eierskap.

Klimautvalget 2050

Klimautvalget 2050 overleverte i oktober 2023 en solid fagrapport om hvordan politikken må utformes fram til 2050 for at Norge skal kunne innfri klimamålene og bidra til klimaomstilling nasjonal og globalt.

En viktig rød tråd i Klimautvalgets utredning er at vi må prioritere knappe ressurser, som fornybar energi, areal, biomasse, kompetanse og arbeidskraft. For å få til dette må det såkalte UFF-prinsippet følges når utfordringene skal løses: unngå og begrense aktivitet, flytte aktivitet til bedre gjennomføringsmetoder samt forbedre teknologi. Det vil gjøre at vi kommer raskere i mål, og at vi innfrir mange bærekraftsmål og energisikkerhet. I praksis betyr dette at vi må planlegge for et lavenergisamfunn.

Et annet viktig budskap fra Klimautvalget 2050 er at vi må betrakte utslippskutt i dag i et langsiktig perspektiv. Utslippsreduserende tiltak som bidrar å låse samfunnet til strukturer som vi må ut av for å innfri langsiktige mål, bør ikke gjennomføres.

Dessverre ser vi klare tendenser til det motsatte, at politikerne jakter etter tiltak som kan synes raskt på utslippsregnskapet, men som kan ha tvilsom klimagevinst globalt og ikke bidra til nødvendig omstilling. Økt bruk av biodrivstoff i tradisjonelle forbrenningsmotorer samt elektrifisering av

petroleumsinstallasjoner med kraft fra land er to eksempler på slike tiltak, som bør unngås. Dette er tiltak som gjennom de store investeringene gjør det vanskelig å fase ut aktivitetene på sikt, samtidig som de beslaglegger knappe ressurser som strøm og biomasse, som må prioriteres til tiltak som står seg i et langsiktig perspektiv.

Det vil kreve en stor innsats for å fremme holdningsskapende arbeid som kan gi en folkelig forståelse for klimautfordringene og løsningene på disse. Det er også nødvendig med politisk aksept for å innføre nødvendige virkemidler.

Klimatiltak

Ved framleggelsen av det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget for klimatiltak i januar 2025 var Miljødirektoratets direktør Ellen Hambro tydelig: – Vi trenger et taktskifte i klimaomstillingen.

Det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget viser at en styrket klimapolitikk og implementeringen av flere klimatiltak i alle sektorer kan sikre at norske utslipp reduseres med 64 prosent innen 2035. Naturvernforbundet støtter i hovedsak disse, men har noen innvendinger mot enkelttiltak. Videre savner vi konkrete tiltak og virkemidler for redusert materielt forbruk både i utredningen fra Klimautvalget 2050 og i Miljødirektoratets kunnskapsgrunnlag. Vi viser her til at Klimautvalget 2050 foreslår et nasjonalt mål for forbruk.

Som nevnt mener Naturvernforbundet at fleksibiliteten som ligger i differansen mellom å kutte 80 prosent totalt og 60 prosent på hjemmebane, må reserveres sektorer og aktiviteter som ikke skal bli med oss inn i lavutslippssamfunnet. Da snakker vi i hovedsak om petroleumssektoren. Her trengs det en nedtrappings- og utfasingsplan – som blant annet innebærer at det ikke gis nye tillatelser til leting, utvinning (PUD) eller anlegg og drift (PAD) – og en plan for utslippsreducerende tiltak og tidlig utfasing av den mest utslippsintensive utvinningen. For gjenværende utslipp vil det være bedre at sektoren får benytte EUs kvotesystem for å kompensere for disse midlertidige utslippene, framfor å investere stort i for eksempel elektrifisering med kraft fra land, som kan bidra til å forlenge levetiden for installasjonene og samtidig kreve så mye kraft at det blir vanskelig å omstille resten av økonomien i klimavennlig retning. Det kan også tenkes at det i andre deler av industrien kan være riktig vente noen år på større omstillinger, blant annet nullutslippsteknologier, framfor å investere i for eksempel CCS som ikke kutter like mye og samtidig krever mye energi – og at det da i en kort overgangsperiode kan være riktig å utnytte EUs kvotesystem for å kompensere for utslipp også her. Dette må likevel være unntak og ikke hovedregelen for industri som uansett skal være med til etter 2050 og derfor må sikte mot null utslipp.

Miljødirektoratet peker på at avansert biodrivstoff er et dyrt klimatiltak, og at andre typer biodrivstoff har en lavere kostnad, men kan øke globale klimagassutslipp gjennom avskoging og ha negative konsekvenser for natur. Naturvernforbundet etterlyser en helhetlig plan for den biomassen som det er forsvarlig å høste med tanke på klima og naturmangfold. Vi mener at utfordringene i skog- og arealsektoren peker i retning av at hogstomfanget heller bør reduseres enn økes, og vi trenger trevirke til å lage byggematerialer og som innsatsfaktor og energibærer i deler av industrien. Å bruke knappe bioressurser til å lage flytende drivstoff, med et betydelig energitap i omdanningsprosessen og ikke

minst i forbrenningsmotorene, er neppe en god måte å bruke de knappe ressursene på – og det vil i tillegg kunne bremse overgangen til elektromotorer.

Også en bruk av hydrogen og syntetisk drivstoff i transportsektoren er energikrevende, og det kan delvis bidra til å forsinke utfasing av forbrenningsmotoren. Slikt drivstoff må derfor kun brukes som siste utvei, etter å ha gjennomført en omfattende innsats for å unngå og flytte transport og der direkte- eller batterielektrifisering eller bruk av biogass ikke er mulig. Biogass basert på avfallsressurser er et bærekraftig drivstoff som bør brukes i tyngre kjøretøy der elektrifisering er vanskelig. Vi vil minne om Miljødirektoratets rapport [Kraftbehov til transport: Nullutslippsscenarioer for 2050](#) fra november 2022, som viser at et samfunn der trafikken vokser i tråd med prognosene, vil kreve 16 TWh mer kraft i 2050 enn om trafikkomfanget ikke vokser.

Miljødirektoratet legger stor vekt på at karbonfangst og -lagring (CCS) må tas i bruk for å kutte utslipp i industri og avfallsforbrenning. Vi er enige i at CCS er nødvendig for deler av industrien, men det er viktig å følge UFF-prinsippet og avfallshierarkiet og å jobbe for en sirkulær økonomi der produkter varer lenger og lar seg reparere og til slutt materialgjenvinne. Det vil redusere produksjonsbehovet og behovet for å forbrenne restavfall. Vi er derfor ikke enige med Miljødirektoratet i at alle de største avfallsforbrenningsanleggene skal utrustes med CCS. Vi frykter at dette vil gi en overkapasitet som undergraver avfallsreduksjon og sirkulær økonomi.

Det er også slik at ingen kjent karbonfangstteknologi vil fange 100 prosent av klimagassutslippene, og teknologien vil kreve en god del energi. For å få null utslipp må negative utslipp med CCS på forbrenning av bioenergi introduseres. Å fange CO₂ direkte fra lufta (DACCS) vil være svært energikrevende og er så umodent at det også er et tvilsomt prosjekt. I tillegg kan nye nullutslippsteknologier i produksjon av aluminium og silisium redusere CO₂-utslipp betydelig. Vi forventer at regjeringen vektlegger forbruksreduksjon, sirkulær økonomi og energieffektive teknologier i arbeidet for å kutte utslipp i industrien.

Klimautvalget 2050 har advart myndighetene mot stivhengighet og sein og brå omstilling om Norge ikke planlegger for sluttfasen til sektorene vi ikke skal ha med oss i 2050. Utvalget anbefaler også at «Norge må redusere omfanget av petroleumsutvinningen mot 2050 mer enn det som ligger i dagens forventninger».

Miljødirektoratet viser at det Norges utslipp i skog- og arealbrukssektoren sannsynligvis vil bli betydelig høyere enn hva det er rom for i klimaavtalen med EU. Dette viser hvor viktig det er å se klima- og arealbruk i en sammenheng. Vi forventer at regjeringen følger opp med en tydelig politikk som stanser nedbygging og annen omdisponering av karbonrike areal, noe som også vil slå positivt ut for naturmangfoldet. Vi mener også at det blir svært viktig med strengere krav til skogbruket som begrenser bruken av flatehogst og faser ut annen praksis som fører til klimagassutslipp fra arealbruk.

Naturvernforbundet har tidligere presentert for Klima- og miljødepartementet at klimagassutslippene fra jordbruket kan reduseres enda mer enn Klimautvalget 2050 anslår. Ved å legge oppfyllelse av de nye kostholdsradene til grunn for både produksjon og forbruk vil det bli mindre etterspørsel etter kjøtt og tilsvarende mindre utslipp, og det vil frigjøre kornareal til matproduksjon. Dette kan gjennom

redusert innmarksbeite frigjøre myrjord, og denne myrjorda kan restaureres. Det er bra at Miljødirektoratet har redusert kjøttforbruk i tråd med de nye kostholdsrådene med i sitt oppdaterte kunnskapsgrunnlag, og vi forventer at dette følges opp. Vi kan ikke se at landbruket kommer i mål uten redusert kjøttforbruk og redusert matsvinn.

Konkrete virkemidler

Det trengs flere og sterkere virkemidler for å gjennomføre nødvendige tiltak som innfrir nye og mer ambisiøse klimamål. Prinsippet om at forurenseren skal betale, må stå sentralt – sammen med bruk av «gulrot og pisk». Juridiske virkemidler som begrenser og forbyr klimaskadelig aktivitet, vil være styringseffektivt og nødvendig. Klimaavgiftene må økes betydelig, langt utover målet om 2400 kroner/tonn i 2030 – og dette må skje uten at andre miljørelaterte avgifter som drivstoffavgiftene og flypassasjeravgiften reduseres. Vi trenger også nye virkemidler blant annet for å begrense klimagassutslipp fra internasjonal sjøfart og luftfart og for å fremme en sirkulær økonomi med lavere forbruk.

For å skape aksept for økte avgifter trenger vi en form for klimabelønning (karbonavgift til fordeling (KAF)), der hele eller deler av merprovenyet av avgiftsendringene betales flatt tilbake til folket. Da vil de som forurenses mest, også bidra mest.

Vi mener også at statens strømstøtteordninger bør baseres på prinsippet om flat tilbakebetaling og er derfor svært skeptiske til den såkalte Norgespris-modellen som regjeringen nylig har foreslått. Norgespris vil ifølge en fersk [rapport fra THEMA Consulting Group](#) øke strømforbruket i husholdningene betydelig fordi ordningen svekker insentivene til energieffektivisering og -sparing, og den vil bli svært dyr. Flat tilbakebetaling vil føre til at prissignalet ikke svekkes og dermed ikke øke strømforbruket. Det er stort urealisert potensial for energieffektivisering og energisparing, som er viktig for å frigjør elektrisitet som kan brukes til utfasing av bruken av fossil energi uten massiv kraftutbygging med betydelige negative naturkonsekvenser, men dette vil neppe kunne utløses uten støtte i effektive prissignaler. Regjeringen har satt et fint mål om å spare 10 TWh strøm i bygg innen 2030, men Enova-støtte alene er ikke tilstrekkelig for å utløse dette potensialet. Prissignaler, krav, reguleringer og støtte må kombineres med veiledning og informasjon samt låne- og støtteordninger. I industrien bør støtten gjennom CO₂-kompensasjonsordningen kombineres med krav i forurensningsloven.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder